

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Миколаївської обласної військової адміністрації
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут

МАТЕРІАЛИ

Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Навчально-науковий
гуманітарний інститут

VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

м. Миколаїв
4 квітня 2025

54025, м. Миколаїв, пр. Героїв України 9,
тел.: +38(0512)42-47-33

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ФІЛОСОФІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

А 38

Науковий редактор: Людмила Матвієнко, кандидат історичних наук, доцент

Редакційна колегія: Ірина Ворчакова, кандидат політичних наук, доцент;

Оксана Гінкевич, кандидат педагогічних наук, доцент;

Людмила Мухіна, кандидат психологічних наук, доцент;

Оксана Патлайчук, кандидат філософських наук, доцент;

Михайло Федоренко, кандидат історичних наук, доцент;

Ірина Шаповалова, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено Вченою радою НУК

Протокол №4 від 25.04.2025

А 38

Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики: матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. 4 квітня 2025 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. 721 с.

У матеріалах конференції подається комплексний аналіз актуальних проблем соціально-гуманітарних наук. Зокрема розглядаються психолого-педагогічні проблеми становлення особистості, осмислюються трансформації та перспективи сучасного соціального і політичного процесу; визначається специфіка дискурсу історії та розвитку регіональних медіа.

Матеріали конференції стануть у пригоді дослідникам соціально-гуманітарних наук, магістрантам, студентам.

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

Мацик М. О., Мухіна Л. М. Емоційний інтелект як чинник запобігання професійному вигоранню	613
Джафарова Р. І., Мухіна Л. М. Особливості та методи зниження стресу у школярів	617
Кулик Л. В., Рогальська-Яблонська І. П. Прокрастинація як психологічна проблема у професійному середовищі.....	620
Рудзінська Н., Куриленко Т. В. Психологічна реабілітація дітей у воєнний час засобами природотерапії	624
Задера Є. О., Куриленко Т. В. Пошук сенсу життя в сучасному світі.....	628
Семенів Ю. П., Куриленко Т. В. Використання природотерапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами: психолого-педагогічний та соціально-філософський вимір	632
Подопрігора К. С., Марущак О. В. Соціально-психологічні чинники дружби дітей у молодшому шкільному та підлітковому віці	636
Найдьонова І. О., Марущак О. В. Психологічні особливості формування та розвитку соціально-комунікативних умінь та навичок у дитини з розладами аутичного спектру	639
Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П. Психологічний супровід процесу адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	643
Іщенко Я. П., Ларченко І. В. Психологічні особливості когнітивного функціонування осіб у зонах бойових дій	646
Сугакова П. В., Сонечко О. С. Психологічні виклики сучасності	651
Луценко О. О., Сонечко О. С. Психологічний стан спортсменів у воєнний час: проблеми та шляхи їх подолання	654
Українець Л. В., Карсканова С. В. Усвідомлення життєвого шляху як фактор особистісного зростання	657
Попович В. О., Старченко А. В. Неповна сім'я як фактор ризику низької самооцінки та підвищеної тривожності у дітей молодшого шкільного віку	662
Афанасьєва Т. О., Рогальська-Яблонська І. П. Формування у дітей дошкільного віку нормативної поведінки в ігровій діяльності	667
Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С. Розвиток саморефлексії як механізм ефективної самодопомоги особистості	671
Мочалова О. Особливості роботи психологів в дошкільних закладах з гіперактивними дітьми.....	674
Малюженко М. В., Литвиненко І. С. Розвиток резилентності у дітей молодшого шкільного віку як властивості особистості	677
Полякова А. О., Філатова О. С. Вплив сучасних медіа на свідомість і поведінку	680

Подопригора К. С.

група 3559,

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Миколаїв, Україна

katyapodoprighora830@gmail.com

Марущак О. В.

кандидат філософський наук, старший викладач

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Миколаїв, Україна

a.marushak@ukr.net

Соціально-психологічні чинники дружби дітей у молодшому шкільному та підлітковому віці

Анотація. Розглянуто проблему дружби у розвитку міжособистісних взаємин дітей у молодшому шкільному віці та підлітків. Було розглянуто особливості молодшого шкільного та підліткового віку. Проаналізовані питання побудови стосунків між дівчатами та хлопцями підліткового віку. Охарактеризовано чинники, які впливають на вибір взаємин дитини з однолітками та їхню значущість.

Ключові слова: дружба, молодший шкільний вік, підлітковий вік, міжособистісні відносини, симпатія.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство потребує взаємодопомоги, дружелюбності, турботи та взаємоповаги, які є основою гармонійних людських стосунків. Формування таких якостей у дітей відіграє важливу роль у розвитку їхніх соціальних навичок та міжособистісних взаємин.

Мета дослідження є проаналізувати дружбу як одну з ключових форм соціальної взаємодії, який значною мірою залежить від соціально-психологічних чинників, що впливають на її становлення та розвиток у дитячому віці.

Актуальність дослідження. Гармонійно розвинена та людина, за словами К. Ушинського, у якої поєднані розум, моральна досконалість, фізична і естетична розвиненість. Головним він вважав моральне виховання [4]. В. Сухомлинський визнавав пріоритет морального виховання учнів у багатогранній діяльності

педагогічного колективу школи. На сьогодні є важливим і актуальним положення, що розумове, трудове і фізичне виховання повинні бути підпорядковані головному – вихованню у дитини людяності, тобто гуманного ставлення до природи, до суспільства, до інших людей та до самої себе [2].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Моральне та колективне виховання відіграє важливу роль у формуванні особистості дитини, її соціалізації та розвитку моральних цінностей. Одним із ключових аспектів цього процесу є становлення дружніх стосунків, що сприяють гармонійному спілкуванню та взаємодії з оточуючими. Потреба у спілкуванні є однією із основних соціальних потреб. Деякі психологи вважають її вродженою і пов'язують практично з усіма соціальними проявами. Сьогодні дуже важко сказати чи є вона дійсно вроджена. Однак достовірно встановлено, що найбільш яскраво вона проявляється у молодшому шкільному віці [5].

Діти відтворюють моделі поведінки, які вони бачать у родині та школі. З початком навчання вчитель стає для них авторитетом, що впливає на ставлення до однокласників. Внаслідок досвіду взаємодії молодших школярів у класі у них починає формуватися громадська думка щодо однокласників, з'являються спроби оцінити якості та вчинки однолітків [3]. Взаємодія у колективі допомагає дітям оцінювати якості своїх ровесників, формує симпатії та дружні зв'язки, які спочатку можуть бути нестійкими та егоцентричними. Дружба – це не тільки радість, а й відповідальність за близьку людину. Відкрите обговорення почуттів сприяє формуванню здорових взаємин у майбутньому. Варто пам'ятати, що кожен етап розвитку дружби допомагає краще зрозуміти як себе, так і оточуючих.

Основні риси дружби у дітей та підлітків формуються під впливом їхнього емоційного досвіду та соціальної взаємодії. Важливо заохочувати відкритий діалог про почуття та переживання, оскільки це допомагає краще зрозуміти власні емоції та потреби. Взаємна довіра та підтримка є основою таких стосунків. Спілкування з однолітками ґрунтується на рівності, спільних інтересах і цінностях. Особливого значення набуває дружба. Підлітки прагнуть дружити з тими, хто користується повагою, авторитетом й мають індивідуальні риси. Дружба впливає на розвиток особистості підлітка, виконуючи важливі функції та сприяє розвитку самооцінки і самовдосконалення та формуванню переконань, оскільки товариш може слугувати зразком. Спілкування допомагає їм висловлювати свої думки, мрії, порівнювати їх з поглядами друзів та розвивати навички взаєморозуміння. Таким чином, у підлітковому віці спілкування з однолітками має велике значення для формування особистості [1].

Висновки. Отже, якісні стосунки з однолітками можуть суттєво вплинути на самооцінку та емоційний стан дитини та підлітка. Є важливим враховувати, що

саме дорослі відіграють значну роль у підтримці дружніх зв'язків та заохочення дітей до відкритого спілкування, а також, що через усвідомлення психологічних аспектів дружби у дітей відкриватимуться нові можливості для їх гармонійного розвитку.

Список використаних джерел

1. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
2. Сухомлинський В.О. Слово вчителя в моральному вихованні: у 5 т. Вибрані твори, Київ, 1977. Т 5. 637 с.
3. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.
4. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: у 2 т. / редкол.: В.М. Столетов (голова) та ін. Київ: Рад. школа, 1983. Т.І. 256 с.
5. Юдіна Н.О. Порівняльний аналіз мотивів спілкування дошкільників з різним ступенем емоційного захоплення спільною діяльністю. Психологія і особистість. 2021. Вип. 2 (20). С. 159–169.

Podopryhora K. S.

Student of group 3559,

Educational scientific humanitarian institute

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Mykolaiv, Ukraine

katyapodoprighora830@gmail.com

Marushchak O. V.

Candidate of Philosophical Sciences, Senior Lecturer

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Mykolaiv, Ukraine

a.marushak@ukr.net

Socio-psychological factors of children's friendship in primary school and adolescence

The problem of friendship in the development of interpersonal relationships in primary school age and adolescence is considered. It examines the characteristics of early school age and adolescence, analyzes the specifics of the development of relationships between boys and girls during adolescence, and describes the factors influencing a child's selection of peer relationships and their importance.

Keywords: friendship, primary school age, adolescenc, interpersonal relationships, sympathy.

УДК 159.922.762

Найдьонова І. О.

група 5841м,
Навчально-науковий педагогічний інститут імені В.О. Сухомлинського
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
irinajdonova7@gmail.com

Марущак О. В.

кандидат філософський наук, старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін та філософії
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
a.marushak@ukr.net

Психологічні особливості формування та розвитку соціально-комунікативних умінь та навичок у дитини з розладами аутичного спектру

Розглянуто поняття «комунікація», особливості комунікації та соціальної поведінки дитини з розладами аутичного спектра (РАС) . Визначено психологічні особливості та умови формування та розвитку соціально-комунікативних навичок дитини з РАС.

Ключові слова: комунікація, соціальна поведінка, розлад аутичного спектра, психологічні особливості.

Постановка проблеми. Актуальність вивчення проблематики формування та розвитку соціально-комунікативних умінь та навичок у дітей з розладами аутичного спектра на соціальному рівні визначається помітно збільшеною за останні десятиліття кількістю дітей з даною нозологією.

Мета дослідження. З психологічної точки зору в основі адаптації дитини до вимог соціуму та будь-якого мікроколективу лежать саме комунікація та соціалізація, а також, як ми наразі доведемо, їх базові складові – соціально-комунікативні уміння та навички.

Актуальність дослідження. Практично усі дослідники феномену РАС (L. Kanner, В. Prizant, М. Rutter, Н. Tager-Flusberg, О. Баєнська, С. Морозова,